

Stockholm 2018-08-15
Remissvar angående betänkandet
”Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige” SOU 2018:18

Sammanfattning

- 9.5.1 Forum stödjer utredningens bedömning.
- 9.5.2 Forum stödjer utredningens bedömning.
- 9.5.3 Forum stödjer utredningens bedömning.
- 10.3.1 Religionsfriheten är viktig men inte det enda grundläggande motivet för stödet.
- 10.3.2 Forum stödjer utredningens bedömning.
- 10.3.3 Forum stödjer utredningens bedömning när det gäller bidragsformen. Dock anser Forum inte att det finns grund för utredningen att uttala sig om fördelningen mellan organisations och verksamhets eller projektbidrag.
- 10.3.4 Forum stödjer utredningens bedömning.
- 10.3.5 Forum stödjer utredningens förslag.
- 10.3.6 Forum stödjer utredningens förslag.
- 11.3.2 Forum stödjer utredningens förslag.
- 11.3.3 Forum stödjer utredningens förslag.
- 11.3.4 Forum stödjer utredningens förslag.
- 11.3.5 Forum stödjer utredningens förslag.
- 11.3.6 Forum lämnar ingen synpunkt i denna fråga.
- 12.4.5 Forum stödjer utredningens bedömning.
- 12.6 Forum stödjer utredningens bedömning.
- 12.7 Forum stödjer utredningens bedömning.
- 12.8.4 Forum stödjer utredningens förslag.
- 12.8.5 Forum stödjer utredningens resonemang förutom i frågan om undantagsregeln där vi anser att det inte är rimligt att ställa krav på nationella samfund att hålla utbildningar om samhällets grundläggande värderingar.
- 12.8.8 Forum stödjer utredningens förslag.
- 13.3 Forum stödjer utredningens bedömning.
- 13.4 Forum stödjer utredningens bedömning men vill tillägga att det är av yttersta vikt att det finns tillräcklig tid för ett förbund att åtgärda de förhållanden som lett till att stödberättigandet kan fattas.
- 13.5 Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning men vill tillägga att återbetalning i många fall kan betyda detsamma som konkurs
- 14.3 Forum stödjer utredningens förslag.
- 14.5 Forum stödjer utredningens förslag.
- 14.5 Forum stödjer utredningens förslag.
- 14.6 Forum stödjer utredningens förslag.
- 15.3 Forum stödjer utredningens förslag.
- 15.4 Forum stödjer utredningens förslag.
- 16.1 Forum stödjer utredningens förslag.

16.2.2 Forum har ingen uppfattning i frågan.

16.2.3 Forum har ingen uppfattning i frågan.

16.2.4 Forum stödjer utredningens förslag.

Allmänna synpunkter

Inledning

Trossamfunden som är en naturlig och självklar del av det civila samhället i Sverige och övriga världen, omfattas med självklarhet av de principer och mål som anges i politiken för det civila samhället, beslutad av riksdagen 2010.

Precis som betänkandet redogör för, så finns några grundläggande värden som civilsamhällets organisationer skapar. De möter människors behov av att kunna ge utlopp för sina mångtydiga identiteter och värderingar och de bedriver verksamheter som är relevanta för både välfärd och demokrati.

All organisering är dock inte bra. Det finns organisationer vars inriktning och verksamhet kan sägas vara negativ för både välfärd och demokrati. Att hantera detta faktum är den svåra utmaningen som betänkandets förslag om nya demokrativillkor handlar om.

Forums ingångsvärde i detta är att den mycket stora majoriteten av idéburen organisering som finns i Sverige är av godo. De rättigheter i Sveriges grundlag som möjliggör för människor att skapa dessa idéburna organisationer; rätten att fritt uttrycka åsikter, rätten att mötas, rätten att organisera sig, får under inga omständigheter stukas i syfte att komma åt den mycket begränsade del av den idéburna organiseringen som är negativ för demokrati och välfärd.

Detta betyder att alla förslag som framläggs måste vara proportionella i relation till problemets omfattning, att kopplingen mellan civilsamhällets funktion i demokratin och de skyddsvärda värderingar som riskerar att beskäras är tydlig, att det är utformat på ett sätt som gör det möjligt att tillämpa, att det finns en möjlighet att på ett rättssäkert sätt pröva beslut.

Kriteriernas utformning och användning

I betänkandet ges uttryck för problemen med att kunna använda demokratikriterier för myndigheterna och för organisationerna. Myndigheterna i betydelsen att kunna fatta beslut om att neka bidrag och organisationerna i

betydelsen att på förhand förstå vilken typ av agerande som riskerar att göra organisationen icke berättigad till stöd. Ingen av parterna, menar Forum, kan enkelt förstå vad som konkret avses med att "verka i enlighet med" eller "bidra till demokratins idéer". Med bland annat detta som utgångspunkt argumenterar utredningen för att i det nya kriteriet vända på perspektivet och uttala vad den sökande organisationen inte får göra, en negativ formulering.

Där den positiva formuleringen "Du måste verka i enlighet med livets helgd" är svår att förstå, är den negativa glasklar: "Du får inte döda".

Utredningen beskriver hur den lagstadgade religionsfriheten (nationell lag och Europakonventionen) upprepat har varit till skydd för organisationer då det svårtolkade positiva kriteriet ska tillämpas.

Från Forums perspektiv är detta tydliga argument för att demokratikriterier eller villkor bör vara negativt formulerade. Med en positiv formulering är risken mycket stor att ingen vet hur enskilda handlingar ska tolkas samt att vad som avses med "de grundläggande värderingar som samhället vilar på" är mycket oklart.

Förbund-församling-individ

De förslag som lämnas i kapitel 12 som handlar om relationen mellan förbund, församling och individ är generellt intressanta. Forum förutser att mycket liknande avvägningar måste göras i den kommande demokrativillkorsutredningens betänkande. Det gäller här för staten att hitta en balans mellan förmågan att finna och hantera de överträdelser mot demokratikriterierna som görs, mot dels den nivå av resurser som behöver avsättas för nationella förbund men också när det gäller möjligheten att agera på ett sätt som möjliggör förändring utan att förlora stödet och det tillfälle då beslut fattas om att ett förbund inte är bidragsberättigat.

Forum menar att nationella förbund måste anses ha ett ansvar för vad som sker i en lokalorganisation som är en del av förbundet. Den grundläggande poängen med ett nationellt förbund är ju att uttrycka en värdegemenskap och kunna agera gemensamt när behov finns. Samtidigt är det inte rimligt att förvänta sig att ett förbund kan ha löpande kontroll på vad varje lokalorganisation gör. Det finns det inte resurser för. Därför måste regelverket vara sådant att de nationella förbunden inte måste organisera dagliga kontroller kring vad deras lokalorganisationer gör, utan att det anses räcka att när förbundet blir uppmärksammat på handlingar som ligger nära eller över gränsen för demokratikriterierna, då ska förbundet agera. Och ett allmänt krav om utbildningar i "samhällets grundläggande värderingar" kan inte ställas mot alla nationella samfund/förbund i Sverige.

Specifika synpunkter

9.5.1 Stödets sammantagna effekt på den religiösa kärnverksamheten

Utredningens bedömning: Statens stöd till trossamfunden har betydelse för att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet. Stödet har också betydelse för religionsfriheten i Sverige.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning.

9.5.2 Stödets effekt på samhället i stort och trossamfundens externa verksamhet

Utredningens bedömning: Stödet ger trossamfunden förutsättningar att både bedriva en aktiv religiös verksamhet och att genomföra sociala insatser externt, vilket har betydelse för att ge enskilda personer mening och identitet samt för samhällets gemenskap och välfärd. Stödet bidrar också till en organisering av trossamfundslivet, vilket är en förutsättning för att trossamfund och myndigheter ska kunna samverka och gemensamt bedriva olika sociala verksamheter.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning.

9.5.3 Stödets effekt på demokratin och demokratiska värderingar

Utredningens bedömning: Stödet kan stimulera den demokratiska uppbyggnaden av trossamfunden genom att det bidrar till att trossamfunden organiserar sig i enlighet med en formell föreningstradition. Vidare kan stödet bidra till att stärka grundläggande demokratiska värderingar i samhället genom att trossamfunden måste förhålla sig till gällande demokratikriterium.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning.

10.3.1 Religionsfriheten ska vara det huvudsakliga motivet till trossamfundsstöd

Utredningens bedömning: Religionsfriheten ska ses som det huvudsakliga motivet till varför staten ger ett stöd till trossamfunden. Det statliga stödet ger olika trossamfund likartade förutsättningar för en religiös verksamhet och ger alla människor, oavsett religiös bakgrund, samma grundläggande möjligheter att utöva sin religion i Sverige. Ett ytterligare motiv till att stödja trossamfunden är värdet av den samhällsnyttiga verksamhet som de kan utföra. Stödet skapar dessutom

förutsättningar för en dialog mellan trossamfunden och staten och kan bidra till en demokratisk utveckling inom trossamfunden.

Forum anser: Religionsfriheten är viktig men inte det enda grundläggande motivet för stödet.

Grunden för detta är att trossamfunden är en del av det civila samhället och de skäl som finns för att stödja trossamfunden genom detta, är också viktiga.

Trossamfundens organisering handlar förstås om gudstjänst och allt vad det för med sig kring konfessionella och existentiella frågor, men den är också en social företeelse med andra betydelser än det rent konfessionella.

10.3.2 Nytt mål för statens stöd till trossamfunden

Utredningens förslag: Målet med stödet ska vara att det ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet, samt till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning, men upp rätthållandet av de grundläggande värderingar som samhället vilar på kan inte göras genom allmänt förebyggande utbildningar utan genom att följa upp överträdelser mot kriterierna.

10.3.3 Statsbidraget bör huvudsakligen fördelas som organisationsbidrag

Utredningens bedömning: Det statliga bidraget bör huvudsakligen fördelas i form av organisationsbidrag som beräknas efterantalet betjänade i respektive trossamfund. Organisationsbidragets andel av det totala stödet bör dock minska i jämförelse med nuvarande nivå.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning när det gäller bidragsformen. Dock anser Forum inte att det finns grund för utredningen att uttala sig om fördelningen mellan organisations och verksamhets eller projektbidrag.

Det bör vara en fråga mellan den bidragsgivande myndigheten och organisationerna. Om skillnaden mellan organisationsbidrag, den enda generella bidragsformen enligt propositionstexten för politiken för det civila samhället, och verksamhets och projektbidrag, är tydliga både för myndighet och organisationer, bör en relevant dialog mellan myndigheten och de organisationer som är berättigade till bidrag kunna föras, där argument för de olika bidragsformerna kan

hanteras i enlighet med de förutsättningar som gäller i just det området. Just denna respekt för de olikheter som kan finnas i olika verksamheter och områden, var något som Folkrorelseutredningen betonade och som riksdagen bekräftade genom beslutet om en politik för det civila samhället.

10.3.4 Stärk trossamfundens förutsättningar för egenfinansiering

Utredningens bedömning: Trossamfundens förutsättningar för egenfinansiering bör stärkas.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning.

Utredningens bedömning: Myndigheten för stöd till trossamfund bör stödja trossamfundet avseende utbildningsfrågor.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning.

Utredningens bedömning: Utredningen anser att definitionen av begreppet trossamfund bör förtydligas och göras konfessionsneutral.

Forum anser: Forum lämnar ingen synpunkt i denna fråga.

10.3.5 Utveckla trossamfundens organisering och stärk den centrala administrationen

Utredningens förslag: För att utveckla trossamfundens organisering ska ett projektbidrag för organisationsutveckling inrättas.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

10.3.6 Verksamhetsbidrag för utbildning av trossamfundets eller församlingarnas företrädare

Utredningens förslag: Verksamhetsbidrag får lämnas till ett trossamfund eller en församling för utbildning av trossamfundets eller församlingens företrädare.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

Utredningens förslag: Det särskilda utbildningsbidraget som kan sökas för utbildning och fortbildning av funktionärer i bidragsberättigade trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige slopas. (s. 246)

11.3.2 Förslag på ny definition av begreppet trossamfund

Utredningens förslag: Med trossamfund avses en gemenskap som utövar religiös verksamhet genom gudstjänst, bön, meditation eller ritualer.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

11.3.3 Om ett livsåskådningsneutralt stöd

Utredningens bedömning: Mot bakgrund av utredningens bedömning om nytt motiv till stödet liksom förslaget om en ny definition av begreppet trossamfund kan det finnas skäl för regeringen att utreda förutsättningarna för ett livsåskådningsneutralt stödsystem.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

11.3.4 Villkor avseende trossamfundets organisering

Utredningens förslag: Statligt stöd får endast lämnas till ett registrerat trossamfund. Detta villkor ska gälla både för den statliga avgiftshjälpen och för statsbidraget.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

11.3.5 Villkor avseende finansiering

Utredningens förslag: Stöd får inte lämnas till ett trossamfund som har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten eller som är i likvidation eller försatt i konkurs. Stöd får lämnas endast till ett trossamfund som i huvudsak får sin religiösa verksamhet finansierad av betjänade som är bosatta i Sverige.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

11.3.6 Villkor avseende antal betjänade och verksamhet under en viss tid

Utredningens förslag: Stöd får lämnas endast till ett trossamfund som har bedrivit verksamhet i Sverige under minst fem år och har minst 1 000 betjänade som är bosatta i Sverige.

Forum anser: Forum lämnar ingen synpunkt i denna fråga.

12.4.5 Kan vägran att erkänna ett trossamfund som stödberättigat innebära en inskränkning av religionsfriheten?

Utredningens bedömning: Vägran att erkänna ett trossamfund som stödberättigat, med anledning av att demokratikriteriet inte är uppfyllt, kan innebära en inskränkning av religionsfriheten i artikel 9.1 i Europakonventionen.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning.

12.6 Behövs ett demokratikriterium i stödlagstiftningen?

Utredningens bedömning: Ett demokratikriterium bör även framöver uppställas i stödlagstiftningen. Detta gäller oavsett på vilket sätt staten väljer att ge stöd till trossamfunden.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning.

12.7 Problem med det nuvarande demokratikriteriet

Utredningens bedömning: Ett förtydligt demokratikriterium bör utformas med anledning av de problem som finns med det nuvarande kriteriet.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning.

12.8.4 Ett exkluderande demokratikriterium

Utredningens förslag: Ett förtydligt demokratikriterium utformas på så sätt att det exkluderar trossamfund som agerar i strid med särskilt skyddsvärda grundläggande värderingar i det svenska samhället.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

Forum anser att detta är ett centralt val av utredningen som skapar möjlighet för tydlighet och att undvika godtyckliga bedömningar och rättsosäkerhet för de myndigheter som har att administrera bidragsförordningarna samt för de organisationer som väljer att söka bidragen.

12.8.5 Församlingars, företrädares och föreläsares agerande

I detta avsnitt finns inga bedömningar eller förslag att ta ställning till. Men texterna i detta avsnitt är ändå centrala i förhållande till användningen av demokrativillkoren. Här beskriver utredningen hur den ser på förhållandet mellan det nationella förbundet, den lokala församlingen och den enskilda individen.

De förslag som lämnas i kapitel 12 som handlar om relationen mellan förbund, församling och individ är generellt intressanta. Forum förutser att mycket liknande avvägningar måste göras i den kommande demokrativillkorsutredningens betänkande. Det gäller här för staten att hitta en balans mellan förmågan att finna och hantera de överträdelser mot demokratikriterierna som görs, mot dels den nivå av resurser som behöver avsättas för nationella förbund men också när det gäller möjligheten att agera på ett sätt som möjliggör förändring utan att förlora stödet och det tillfälle då beslut fattas om att ett förbund inte är bidragsberättigat.

Forum menar att nationella förbund måste anses ha ett ansvar för vad som sker i en lokalorganisation som är en del av förbundet. Den grundläggande poängen med ett nationellt förbund är ju att uttrycka en värdegemenskap och kunna agera gemensamt när behov finns. Samtidigt är det inte rimligt att förvänta sig att ett förbund kan ha löpande kontroll på vad varje lokalorganisation gör. Det finns det inte resurser för. Därför måste regelverket vara sådant att de nationella förbunden inte måste organisera dagliga kontroller kring vad deras lokalorganisationer gör, utan att det anses räcka att när förbundet blir uppmärksammat på handlingar som ligger nära eller över gränsen för demokratikriterierna, då ska förbundet agera.

Utredningen säger att det inte går att fastställa en klar tidsgräns för hur snabbt ett trossamfund måste agera men skriver ändå att tre månader kan användas som regel. Under den tid då åtgärderna utförs bör utbetalning av bidrag kunna stoppas, anser utredningen. Detta för att skapa tydliga incitament för samfundet att agera.

Utredningen skriver också om den sk. undantagsregeln vilken säger att ett samfund som tar sitt ansvar och genomför återkommande utbildningar kring "samhällets grundläggande värderingar" ska ha bättre förutsättningar vid bedömningen. Forum ställer sig frågande till detta. Vi undrar hur många förbund, oavsett om det rör sig om religiöst baserade eller andra former, som vanligen har utbildningar för sina lokalorganisationer kring "samhällets grundläggande värderingar"? Vi känner inte igen att några breda sådana utbildningar genomförs. Självklart genomförs utbildningar där värdegrund diskuteras, likabehandling, icke diskriminering, men detta kan knappast sägas vara täckande för vad som avses med "samhällets grundläggande värderingar". Och det kan knappast vara möjligt att vara selektiv i detta. Antingen ställs detta krav på alla förbund inom

civilsamhället, eller så ställs det inte alls. Vår grundinställning är att om ett antal människor bestämmer sig för att bilda en förening eller församling så gör de det utifrån sunda demokratiska utgångspunkter, speciellt också om de väljer att anknäta sin förening till ett nationellt förbund som i nästan alla fall har demokratiska principer som grund för verksamheten. Visar grundantagandet sig vara fel i enskilda fall, ja då är det upp till förbundet/samfundet att agera på olika sätt.

12.8.8 Bevisbörda och beviskrav vid prövning av exkluderingsgrunderna

Utredningens förslag: Beslutsmyndigheten ska ha bevisbördan för att ett trossamfund agerar på sådant sätt som anges i de olika exkluderingsgrunderna.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

Forum anser att detta är viktigt för att säkerställa tydlighet i hur underlag för beslut bör skapas. Myndigheter ska naturligtvis också följa förvaltningslagens § 6 om service och § 10 om rätt för enskild att ta del av uppgifter i ett ärenden där den enskilde är part. Och den enskilde, dvs organisationen, ska sträva efter att bistå myndigheten med den information som behövs för utredningen.

13.3 Finns det ett behov av att införa återkallelse- och återkravsbestämmelser vad gäller trossamfundsstödet?

Utredningens bedömning: Det finns ett behov av att införa bestämmelser som möjliggör återkallelse av stödberättigande för statsbidrag. Vidare behöver förutsättningarna för återkallelse av stödberättigande för den statliga avgiftshjälpen förtydligas. Om ett trossamfund har fått statsbidrag utan att uppfylla villkoren för stödberättigande bör det vara möjligt att återkräva statsbidraget. Bestämmelser som möjliggör detta saknas i dag.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning.

13.4 Återkallelse av stödberättigande

Utredningens förslag: Ett stödberättigat trossamfund ska utan dröjsmål anmäla ändrade förhållanden som kan medföra att villkoren för stödberättigande inte längre är uppfyllda. Förutsättningarna för att återkalla ett stödberättigande ska vara de samma för det statliga bidraget och den statliga avgiftshjälpen. Om ett

stödberättigat trossamfund inte längre uppfyller villkoren för stödberättigande, ska stödberättigandet återkallas. Beslut om återkallelse av stödberättigande ska gälla omedelbart. Återkallelse av stödberättigande för statsbidrag hindrar inte att verksamhets- och projektbidrag, som beviljats före återkallelsen, betalas ut. I vissa fall får ett trossamfund som inte längre uppfyller villkoren för stödberättigande ges tillfälle att avhjälpa bristerna innan återkallelse sker.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning men vill tillägga att det är av yttersta vikt att det finns tillräcklig tid för ett förbund att åtgärda de förhållanden som lett till att stödberättigandet kan fattas.

13.5 Återkrav av statsbidrag när ett trossamfund inte uppfyllt villkoren för stödberättigande

Utredningens förslag: Ett trossamfund är återbetalningsskyldigt för organisationsbidrag som trossamfundet har fått utan att uppfylla villkoren för stödberättigande. Om ett trossamfund är återbetalningsskyldigt ska beslutsmyndigheten besluta om återbetalning, såvida det inte finns särskilda skäl för hel eller delvis eftergift.

Forum anser: Forum stödjer utredningens bedömning men vill tillägga att återbetalning i många fall kan betyda detsamma som konkurs eller motsvarande situation där samfundet hamnar i ett ekonomiskt läge där betalningar ställs in och organisationen likvideras. Detta gör att skillnaden mellan den rättighet till organisering som finns i grundlagen och den möjlighet till statligt stöd som skapas genom förordningar blir mycket liten. Det statliga beslutet om att dra tillbaka bidragsberättigandet och att återkräva bidrag för tidigare år kan många gånger vara detsamma som att organisationen slutar existera.

14.3 Bör regeringen pröva ärenden som rör stödberättigande?

Utredningens förslag: Ärenden som rör stödberättigande, dvs. ärenden om beviljande av stödberättigande, återkallelse av stödberättigande samt återkrav av statsbidrag med anledning av att villkoren för stödberättigande inte är uppfyllda, ska inte prövas av regeringen.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

14.5 Utredningens förslag avseende vilken myndighet som ska pröva ärenden som rör stödberättigande

Utredningens förslag: Ärenden som rör stödberättigande ska prövas av Myndigheten för stöd till trossamfund. Inom myndigheten införs ett särskilt

beslutsorgan som benämns Rådet för beslut om stödberättigande som ska pröva dessa ärenden.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

14.5 Utredningens förslag avseende vilken myndighet som ska pröva ärenden som rör stödberättigande

Utredningens förslag: Ärenden som rör stödberättigande ska prövas av Myndigheten för stöd till trossamfund. Inom myndigheten införs ett särskilt beslutsorgan som benämns Rådet för beslut om stödberättigande som ska pröva dessa ärenden.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

14.6 Överklagande av beslut som rör stödberättigande

Utredningens förslag: Beslut som rör stödberättigande får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

15.3 En ny lag om stöd till trossamfund

Utredningens förslag: En ny lag om stöd till trossamfund ska införas. Lagen ska reglera såväl det statliga bidraget som den statliga avgiftshjälpen till andra trossamfund än Svenska kyrkan.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

15.4 Följdändringar med anledning av utredningens förslag

Utredningens förslag: Regleringen av den statliga avgiftshjälpen till Svenska kyrkan ska flyttas från lagen om trossamfund till lagen om Svenska kyrkan.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

16.1 Ikraftträdande

Utredningens förslag: En ny lag om stöd till trossamfund ska träda i kraft den 1 januari 2020. Detsamma gäller för övriga föreslagna författningsändringar.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

Utredningens förslag: Ett trossamfund som har beslutats vara statsbidragsberättigat enligt den gamla lagen och som inte är ett samverkansorgan, ska anses ha beviljats stödberättigande för statsbidrag enligt den nya lagen.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

Utredningens förslag: Ett trossamfund som har beviljats statlig avgiftshjälp enligt 16 § lagen om trossamfund ska anses ha beviljats stödberättigande för statlig avgiftshjälp enligt den nya lagen.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

16.2.2 Ny beslutsfattare

Utredningens bedömning: Det bör inte föras in någon särskild övergångsbestämmelse med anledning av bestämmelserna om ny beslutsfattare i ärenden som rör stödberättigande.

Forum anser: Forum har ingen uppfattning i frågan.

16.2.3 Återkallelse- och återkravsbestämmelser

Utredningens bedömning: Det bör inte införas någon särskild övergångsbestämmelse med anledning av den nya bestämmelsen om återkallelse av stödberättigande.

Utredningens förslag: De nya bestämmelserna om återkrav av statsbidrag tillämpas endast i fråga om statsbidrag som har betalats ut efter ikraftträdandet.

Forum anser: Forum har ingen uppfattning i frågan.

16.2.4 Överklagande

Utredningens förslag: Den nya bestämmelsen om överklagande till allmän förvaltningsdomstol ska inte gälla för beslut som meddelats av regeringen förelagens ikraftträdande.

Forum anser: Forum stödjer utredningens förslag.

Avslutning

Forum ser fram emot en fortsatt dialog om innehållet i skrivelsen, i olika fora framöver!

Med vänlig hälsning

Göran Pettersson

Generalsekreterare

På delegation från Forums styrelse